

شناسایی و اولویت‌بندی ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران دولت جمهوری اسلامی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

معصوم مومنی مفرد *

رضا سپهوند **

سید نجم‌الدین موسوی ***

حجت وحدتی ****

چکیده

اهمیت سازمان‌های دولتی در ایران و نقش پررنگی که در زندگی مردم ایفا می‌کنند، لزوم توجه به آن را بیش از پیش آشکار ساخته است. در جهت تمرکززدایی، دولت در هر استانی، استاندارانی را جهت هدایت فعالیت‌های دولتی به عنوان نماینده خود تعیین نموده که عملکرد مطلوب آنان، تضمین‌کننده عملکرد نهایی دولت است. بر این اساس هدف این مطالعه شناسایی و اولویت‌بندی ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران دولت جمهوری اسلامی ایران بوده است. روش پژوهش حاضر بر مبنای رویکرد آمیخته و به صورت کیفی و کمی در رهیافت قیاسی استقرایی است. در بخش کیفی پژوهش، داده‌ها با استفاده از پرسشنامه، میان ۱۸ تن از اساتید حوزه مدیریت دولتی و مدیریت استراتژیک، استانداران و مدیران ارشد وزارت کشور که با روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شده بودند گردآوری شد و ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران، با روش فازی مثلثی تعیین شدند. جامعه آماری مطالعه در بخش کمی شامل ۴۵ تن از مدیران ارشد وزارت کشور و استانداری‌های ایران بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تعیین شدند. نتایج تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون و به کمک نرم‌افزار اطلس تی منجر به شناسایی ۱۲ بعد ارزیابی عملکرد استانداران شامل دانش جغرافیایی، آگاهی فرهنگی، بلوغ اجتماعی، ادراک سیاسی، رشد اقتصادی، توسعه رفاهی، رضایت ذینفعان، سطح امنیت، سرمایه اجتماعی، مشارکت سیاسی، تعاملات و بهره‌وری شد. اولویت‌بندی این ابعاد نشان داد که آگاهی فرهنگی به عنوان مهم‌ترین و ادراک سیاسی به عنوان کم‌اهمیت‌ترین بعد ارزیابی عملکرد استانداران مطرح هستند.

واژگان کلیدی: عملکرد؛ ارزیابی عملکرد؛ ارزیابی عملکرد استانداران؛ دولت.

* دانشجوی دکتر مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران

** استاد گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران sepahvand.re@lu.ac.ir

*** دانشیار گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران

**** دانشیار گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران

فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال شانزدهم، شماره ۶۴، زمستان ۱۴۰۰، صفحه ۱۴۴-۱۲۳

مقدمه

شهروندان روزانه با دستگاه‌های دولتی زیادی در ارتباط هستند به نحوی که این دستگاه‌های دولتی به بخشی از زندگی مردم تبدیل شده است (Niroomand, H., & Rzyat, 2020). این واقعیت در ایران به علت حجم بالای فعالیت‌هایی که توسط دولت انجام می‌گیرد و به اصطلاح با دولت بزرگی روبه‌رو هستیم، نمود بیشتری دارد. با توجه به حجم بالای فعالیت‌های دولتی و به منظور جلوگیری از اختلال و سردرگمی در وظایف و فعالیت‌های دولت، در هر استان، استانداری تاسیس شده که نمونه آن درسایر کشورهایی جهان با نامهای متفاوتی وجود دارد. در ایران استاندار مسئولیت نظارت بر فعالیت سازمانهای دولتی هر استان را بر عهده دارد. بنابراین با توجه به حجم بالای ارتباط مردم در جامعه ایران با دستگاه‌های دولتی، عملکرد مطلوب استانداری‌ها به صورت عام و خود استانداران به عنوان سکنداران این نهاد دولتی به صورت خاص بسیار مهم تلقی می‌شود. در ایران با توجه به اینکه انتصابات مقامات ارشد همچون استانداران بیش از آنکه بر اساس معیارهای عینی شایستگی و کارراه شغلی صورت پذیرد، بر پایه شاخص‌های ایدئولوژیک انجام گرفته و تکلیف‌محوری بر نتیجه‌محوری رجحان دارد، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی جایگاه مناسبی در سیستم اداری ایران ندارد؛ با اینحال عملکرد مطلوب استانداران در استان‌های مختلف می‌تواند ضامن موفقیت فعالیت‌های دولتی گسترده در سطح استان باشد و استان را از نظر شاخص‌های اقتصادی و توسعه‌ای در سطح مطلوبی قرار دهد (Setiawati, T., & Ariani, 2020). بررسی آمارها و اطلاعات موجود در این حوزه نشان می‌دهد که برآورد عملکرد شخصی خود استانداران با سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها و ایالت‌ها ارتباط تناتنگی دارند. این قضیه در تمامی نقاط جهان صدق می‌کند (Selvarajan, T. T., Singh, B., & Solansky, 2018). به عنوان مثال در مطالعه‌ای عملکرد فرمانداران ایالت‌های آمریکا مورد بررسی قرار گرفته که نتایج حاصل شده نشان داده است هر ایالتی که عملکرد شخصی فرماندار در آن مطلوب بوده در نهایت سطح توسعه یافتگی اقتصادی آن ایالت نیز مطلوبتر از سایر ایالت‌ها بوده است (Dandalt, E., & Brutus, 2020).

با توجه به اینکه الگوی انتخاب و انتصاب استانداران در ایران قابل قیاس با کشورهای دیگر حتی کشورهایی با سیستم حکومتی تک حزبی همچون چین نیست، وضعیت

امروز اجرایی کشور، ضرورت تدوین یک الگوی ارزیابی جامع که توانایی سنجش عملکردی استانداران را با تکیه بر شاخص‌هایی چون توسعه پایدار منطقه‌ای، برنامه‌ریزی و سیاستگذاری محلی، حکمرانی منابع طبیعی، پایداری امنیتی، ثبات‌بخشی به تضادهای قومیتی و در نهایت ظرفیت سیاستی استانداری‌ها را ایجاد می‌کند بررسی‌های صورت گرفته در مطالعات داخلی نشان داد که تاکنون مطالعاتی کلان و جامع در خصوص مسائل مرتبط با استانداران بخصوص عملکرد آنان صورت نپذیرفته است. ضعف مطالعاتی موجود در این مورد نشان از عدم توجه کافی به این حوزه داشته است. بر این اساس مسئله اصلی که منجر به انجام این مطالعه شد ضعف آگاهی موجود در ارتباط با ارزیابی عملکرد استانداران است. چرا که مشخص نیست عملکرد استانداران بر چه اساسی ارزیابی می‌گردد و رتبه‌بندی‌ها و نتایج ارائه شده توسط مراکز آماری بر چه پایه و اساسی صورت می‌گیرد. علت این ضعف در عدم توجه به این حوزه و نبود مطالعات عمیق در این خصوص خلاصه می‌شود. در این راستا انجام مطالعاتی که بتواند به صورت جامع و کامل ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران را با تاکید بر شاخص‌ها و مولفه‌های کلیدی اثرگذار در کیفیت عملکرد آنان شناسایی نماید، خواهد توانست به کاهش این ضعف کمک شایانی نماید. همچنین دولت‌مردان و مقامات محوری دولت در راستای بهبود کیفیت و اثربخشی فعالیت‌های تحت نظر دولت در استان‌های مختلف نیازمند استاندارانی هستند که جهت پیشبرد اهداف و برنامه‌های مدون و مصوب دولت بتوانند سطح بالایی از عملکرد را از خود به نمایش بگذارند. دستیابی به این هدف در گرو ارزیابی مستمر و مطلوب و اثربخش عملکرد این استانداران خواهد بود و با توجه به اینکه یک الگوی مدون در ارتباط با ارزیابی عملکرد استانداران دولت ج.ا.ا وجود ندارد، انجام این مطالعه و نتایج متصور از آن خواهد توانست سیاست‌گذاران در بخش دولتی را در جهت تعیین راهبردهای خود یاری رساند.

بر این اساس این پژوهش ترکیبی در پی یافتن پاسخی مناسب برای این سوال است که ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران کدامند و اولویت‌بندی این عوامل چگونه است؟

ادبیات

ارزیابی عملکرد استانداران

ارزیابی عملکرد مسئولان در شهرهای مهم و حیاتی جهان که تحت عنوان شهرداران و

فرمانداران انجام گرفته است، سابقه چندان زیادی ندارد. در کشورهای غربی همچون آمریکا و کانادا، عملکرد فرمانداران ایالت‌های آن‌ها بر اساس عملکرد دوره‌ای آنان به صورت سالیانه انجام می‌گیرد. در کشور ما نیز همانند سایر کشورها، وضعیت به نسبت مشابهی در این خصوص برقرار است. مجموع چالش‌ها و بحران‌هایی که امروزه حیات زیستی و اجتماعی کشور را در سطوح مختلف تهدید می‌کند به طور عمده به چالش بزرگتر توسعه نامتوازن باز می‌گردد (Sepahvand et al, 2020).

در این راستا، اصلاح نظام استخدام مبتنی بر شایسته‌سالاری، اصلاح نظام جبران خدمت کارکنان دولت، طبقه‌بندی پست‌های سازمانی، تشکیل شبکه‌ای از کارشناسان سازمان برای کمک به وزارتخانه‌ها، بررسی و تایید ساختار و تشکیلات سازمان‌های دولتی در سازمان امور اداری و استخدامی برخی از مهم‌ترین اقداماتی بود که تا قبل از سال ۱۳۴۸ به انجام رسید و برای هر وزارتخانه و سازمان یک راهنمای سازمانی حاوی اهداف و وظایف اساسی، نمودار سازمانی و شرح وظایف واحدها تدوین شده بود. ایجاد بانک داده مرکزی درباره نیروی انسانی، برگزاری آزمون‌های رقابتی برای ورود به عرصه خدمات اداری، برنامه‌ریزی و نیازسنجی آموزشی و تشکیل مرکز آموزش مدیریت دولتی از دیگر فعالیت‌های حائز توجه سازمان در این دوره زمانی بود (فقیهی، ۱۴۰۰). علیرغم این اقدامات همچنان سیستم‌های جذب و بکارگیری مدیران ارشد دولتی با چالش‌هایی همراه بوده است.

به طور علی نیز توسعه نامتوازن نیز فارغ از بسترهای اجتماعی و سیاسی و اقتصادی تا حد زیادی معلول ناکارآمدی و کژکارکردی دستگاه‌های اجرایی متولی دولتی است. فقدان برنامه‌ریزی و تهیه برنامه‌های پنج ساله توسعه در سطح محلی، عدم وجود رابطه منطقی بین سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی برنامه‌ریزی، هژمونی تصمیم‌گیری بالا به پایین در این زمینه، حاکمیت برنامه‌ریزی بخشی در ساختار نظام برنامه‌ریزی محلی، عدم مشارکت مردمی و سازمان‌های غیردولتی در فرآیندهای تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری، و در نهایت نبود مدیریت یکپارچه در سیاست‌گذاری مهمترین نارسایی‌هایی است که توسعه نامتوازن در کشور را تا به امروز رقم زده است. به نظر می‌رسد یکی از دلایل مهم ظهور چنین وضعیتی، حضور ناقص دولت در سطوح فروملی است (قربانی و همکاران، ۱۳۹۸). این حضور ناقص ناظر به وضعیتی است که در آن دولت به جهت

فیزیکی دارای نهاد است ولی به جهت کارکردی به نتایج ملموس و ارتقادهنده موردانتظار نرسیده است. ارزیابی ناقص و نامطلوب و اکثراً سیاسی استانداران از علل عمده حضور ناقص و ناکارآمد دولت در کشور است. سیر تاریخی انتخاب و ارزشیابی عملکرد استانداران در کشور نشان می‌دهد بی‌آنکه به عواقب و تاثیرات یک عملکرد توجهی شود صرفاً به دلایل سیاسی و امنیتی افراد به بر مبنای عملکردی غیرواقع به سمت‌هایی در سطح استانداری و فرمانداری منصوب می‌شوند. دایره سیاسی در چرخه از بسیار گسترده تر از دوایری چون کارآمدی، دارابودن نگاه سیاست گذارانه و راهبردی، آگاهی و داشتن رزومه مناسب برای مدیریت‌های اجرایی فراملی است. این رویکردهای غیرمعقول در ارزشیابی عملکرد استانداران و فرمانداران باعث شده است تا قابلیت و کارآمدی دولت در سطوح محلی و بومی کاهش یابد؛ ظرفیت‌های منطقه‌ای کشور فرصت بروز نیابد، چالش‌ها و بحران‌های متعدد نوظهوری رخ نماید و در نهایت مصالح بلندمدت کشور فدای مصالح کوتاه مدت سیاسی شده است. اگرچه در طی سالیان اخیر شاهد حضور استاندارانی بوده‌ایم که کارنامه قابل قبولی از خود برجای گذاشته اند ولی این موضوع بیش از آنکه مرهون چارچوب‌های نهادی کارآمدساز باشد بیشتر معطوف به هوش و توانایی مدیریتی این افراد بوده است. بر این اساس ارزشیابی عملکرد استانداران به عنوان نماینده‌های دولتی در سطوح استانی به مسئله‌ای بی‌بدیل در سال‌های اخیر برای کشور تبدیل شده است، چرا که نبود یک الگو و سیستم ارزشیابی عملکرد که به دور از اهداف سیاسی باشد و بتواند به صورت منطقی و بر اساس داده‌های واقعی، ارزشیابی را صورت دهد، منجر به شکل‌گیری پیامدهای موثر و مطلوبی در سطح کلان کشور و خرد برای مردم و شهروندان می‌شود.

پیشینه پژوهش

نستروف^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به طراحی الگوی ارزیابی عملکرد مدیران ارشد موسسات تحقیقاتی دولتی پرداختند. این مطالعه با استفاده از داده‌های حاصل از مصاحبه با ۲۵ نفر از مشارکت‌کنندگان بود که نشان داد شاخص‌های اقتصادی، شاخص‌های توسعه‌ای، شاخص‌های اجتماعی و همچنین شاخص‌های رضایتمندی مشتریان و ذینفعان تاثیر بسیاری در شکل‌گیری یک سیستم ارزیابی عملکرد مدیران

دارد. مارسیدین^۲ (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به بررسی مدل ارزیابی عملکرد مدیران ارشد نظام آموزش و پرورش در اتحادیه اروپا پرداخت. این مطالعه نشان داد که بیش از ۴۰ درصد یک سیستم ارزیابی عملکرد مدیران ارشد در گرو میزان کارایی در تحقق اهداف مشخص شده می‌باشد. نتایج این مطالعه تحقق اهداف با هر هزینه‌ای را رد کرده و نشان داد که در ارزیابی عملکرد مدیران ارشد بخصوص در بخش‌های دولتی می‌بایست به مفهوم کارایی توجه ویژه‌ای شود تا مانع از هدررفتن منابع کمیاب بخش دولتی گردد. جعفری و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به طراحی شاخص‌های ارزیابی عملکرد مدیران سازمان بازرسی کل کشور با رویکرد مشاوره شغلی پرداختند. نتایج حاصل از این پژوهش حاکی است که در ارزیابی عملکرد مدیران سازمان بازرسی کل کشور، مهارت تخصصی به‌عنوان اصلی‌ترین شاخص و مهارت‌های فردی و تحلیلی به‌عنوان زیرشاخص-های اصلی، برای ارزیابی مدیران کارایی و اثربخشی دارد. کریمی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای به بررسی الگوی ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها پرداختند. یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی نشان داد همه گویه‌های دانش حرفه‌ای، مهارت حرفه‌ای، اخلاق حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی، به‌جز گویه قدرت نقد و تحلیل در دانش حرفه‌ای و صراحت در گفتار و رفتار در ویژگی‌های شخصیتی، واریانس نمرات مؤلفه‌های شناسایی شده را به‌خوبی تبیین می‌کنند. بنابراین، می‌توان گفت مؤلفه‌های چهارگانه شناسایی شده برای ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان مناسب‌اند. اصغری زاده و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای به ارزیابی عملکرد مدیران با به‌کارگیری روش ۳۶۰ درجه و تکنیک تصمیم‌گیری ویکور (مطالعه موردی پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی) پرداختند. از نتیجه تلفیق روش‌های ارزیابی ۳۶۰ درجه با تکنیک تصمیم‌گیری ویکور، یک رتبه‌بندی مناسب از مدیران که کاملاً قابلیت اجرای آن در پژوهشکده مهندسی به اثبات رسیده به دست آمده است. مجموع وزن نظرات ارزیابی کنندگان زیر دست و خود فرد تقریباً معادل وزن نظر مافوق می‌باشد. به‌کارگیری فرمول فواصل پایدار وزنی در سایر تکنیک‌های تصمیم‌گیری جهت تحلیل حساسیت اوزان شاخص‌ها کاملاً مطابق با واقعیت‌های محیط تصمیم‌گیری می‌باشد از نتایج این پژوهش می‌باشد. قربانی و کیانی (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به ارائه الگوی ارزیابی عملکرد فرماندهان و مدیران مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب (مورد مطالعه: ستاد

فرماندهی انتظامی استان آذربایجان غربی) پرداختند. نتایج به‌دست آمده نشان داد ترتیب اولویت ابعاد شناسایی شده در ارزیابی عملکرد مدیران و کارکنان فرماندهی انتظامی استان آذربایجان غربی با رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب به صورت ۱- مدیریت جهادی، ۲- ترویج سبک زندگی ایرانی- اسلامی، ۳- جانشین پروری (جوانگرایی) و توانمندسازی جوانان، ۴- تکیه بر دین و اخلاق، ۵- توجه به علم و پژوهش، ۶- مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی و در نهایت ۷- فرهنگی تربیتی خواهد بود.

روش

روش پژوهش حاضر بر مبنای رویکرد آمیخته و به صورت کیفی و کمی در رهیافت قیاسی استقرایی بوده که از نظر هدف توصیفی و از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع پیمایشی است. در این مطالعه ابتدا با بهره‌گیری از روش کیفی و به کمک ابزار مصاحبه و کدگذاری داده‌های حاصل از مصاحبه ابعاد ارزیابی عملکرد شناسایی شده و سپس با استفاده از روش فازی مثلثی، اولویت‌بندی می‌شوند. جامعه کیفی مورد مطالعه در پژوهش حاضر را ۱۸ تن از اساتید دانشگاهی در حوزه مدیریت دولتی و مدیریت استراتژیک، استانداران دولت جمهوری اسلامی ایران و مدیران ارشد وزارت کشور تشکیل دادند. به منظور شناسایی ابعاد ارزیابی عملکرد در مجموع بر اساس روش نمونه-گیری گلوله برفی تا سر حد اشباع نظری مصاحبه‌ها ادامه یافت، مصاحبه با مشارکت-کنندگان، با نفر هفدهم به اشباع رسید و مصاحبه با نفر هجدهم به پایان رسید.

تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون و به کمک نرم‌افزار اتلس تی ۸ انجام گرفت. روایی داده‌های حاصل از کدگذاری با استفاده از شاخص کیوسرت انجام شد. بدین منظور تمامی مقولات فرعی شناسایی شده در فایل اکسل فهرست گردید. سپس این فایل در اختیار ۸ نفر از خبرگان آگاه به موضوع که دارای سابقه چاپ مقالات و هدایت پایان‌نامه‌ای در این حوزه بوده‌اند قرار گرفت تا درصد توافق میان نظرات بررسی گردد. نتیجه بررسی خبرگان بر اساس ارتباط میان ابعاد و مفهوم ارزیابی عملکرد استانداران نشان از میزان توافق ۷۶ درصدی داشته که بیشتر از معیار مطلوب آن یعنی ۶۵ درصد می‌باشد. پایایی داده‌های حاصل شده نیز با استفاده از روش کاپای کوهن مورد ارزیابی قرار گرفت. حداقل مقدار ضریب کاپا ۰/۶ است و مقادیر بالاتر از ۰/۶ بر اساس

نظرات دو ارزیابی، مطلوب است. مقدار کل شاخص کاپای کوهن برابر با ۰/۷۱. حاصل شد که نشان از مطلوبیت پایایی داده‌ها دارد.

در بخش کمی پژوهش، اولویت‌بندی ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران با استفاده از داده‌های حاصل از پرسشنامه با روش فازی مثلثی انجام گرفت. جامعه آماری این مطالعه در بخش کمی را کلیه مدیران ارشد وزارت کشور و استانداری‌های کشور در ایران تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۴۵ نفر از این جامعه به‌عنوان نمونه‌ی پژوهش تعیین شدند. روایی پرسشنامه‌ها با استفاده از روش اعتبار محتوای نسبی و پایایی آن براساس روش آزمون- پس‌آزمون ارزیابی شد. اعتبار محتوای نسبی پرسشنامه این مطالعه با بهره‌گیری از نظرات تخصصی ۱۰ نفر از افراد مطلع به موضوع پژوهش به میزان ۰/۶۹. برآورد شد که نشان از تایید روایی پرسشنامه دارد. همچنین همبستگی پاسخ‌ها براساس روش آزمون- پس‌آزمون به میزان ۰/۷۹. حاصل شد که مطلوبیت پایایی پرسشنامه را به‌همراه داشته‌است. مقدار مطلوب شاخص با توجه به نظرخواهی از ۱۰ ارزیاب برابر با ۰/۶۲. است. مقدار کل این شاخص برابر با ۰/۶۹. حاصل گردید. نتیجه به‌دست‌آمده به شرح جدول ۱ است.

جدول ۱- ضریب روایی محتوای نسبی

شماره	مقولات اصلی	ضریب روایی محتوای نسبی
X1	دانش جغرافیایی	۰/۶۷
X2	آگاهی فرهنگی	۰/۷۰
X3	بلوغ اجتماعی	۰/۷۱
X4	ادراک سیاسی	۰/۶۸
X5	رشد اقتصادی	۰/۶۶
X6	توسعه رفاهی	۰/۶۵
X7	رضایت ذینفعان	۰/۶۹
X8	سطح امنیت	۰/۷۱
X9	سرمایه اجتماعی	۰/۷۲
X10	مشارکت سیاسی	۰/۶۳
X11	تعاملات	۰/۶۶
X12	بهره‌وری	۰/۶۴
	مقدار کل	۰/۶۹

جهت سنجش پایایی از روش آزمون - پس‌آزمون استفاده شده و پرسشنامه در بازه زمانی ۳ هفته بعد مجدداً برای اساتید دانشگاهی و تعدادی از خبرگان با تجربه در حوزه پژوهش ارسال گردید. همبستگی میان پاسخ‌ها در دو مرحله می‌بایست بالاتر از ۰/۷ حاصل شود تا پایایی پرسشنامه مورد تایید قرار گیرد. همبستگی موردنظر به میزان ۷۶ درصد برآورد شد که نشان از تایید پایایی پرسشنامه دارد.

یافته

همانگونه که در روش پژوهش اشاره گردید، کدگذاری داده‌ها با روش تحلیل مضمون و طی ۶ مرحله اصلی با بهره‌گیری از نرم‌افزار اتلس تی ۸ انجام گرفت.

مرحله اول: تعیین مسئله پژوهش

همانگونه که در مقدمه بیان گردید، مسئله اصلی پژوهش ارزیابی عملکرد استانداران می‌باشد. بر این اساس این مطالعه در پی شناسایی ابعادی است که می‌تواند ارزیابی مطلوب عملکرد استانداران را شکل دهد.

مرحله دوم: تعیین اهداف

هدف اصلی از انجام این مطالعه شناسایی و مدلسازی ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران بود، بر این اساس متناسب با هدف اصلی پژوهش، شناسایی ابعاد مذکور و سطح‌بندی این مولفه‌ها به عنوان اهداف فرعی این مطالعه لحاظ شده‌اند. بر این اساس سوالات اصلی این مطالعه به شرح زیر:

ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران کدامند؟

مقوله‌بندی و طبقه‌بندی این ابعاد به چه صورت است؟

سطح‌بندی و روابط مفهومی میان این ابعاد چگونه است؟

مرحله سوم: مشخص کردن متغیرها

متغیرهای اصلی پژوهش ارزیابی عملکرد استانداران بود.

مرحله چهارم: نمونه‌گیری و انتخاب واحد تحلیل

واحد تحلیل در این مطالعه مضامینی بود که در پی بررسی مصاحبه حاصل می‌گردد. هدف در این مطالعه کدگذاری مضامین یا متونی بود که از بررسی مصاحبه استخراج - گردید.

مرحله پنجم: کدگذاری داده‌ها و استخراج مقولات

کدگذاری در تحلیل مضمون در سه سطح کدهای اولیه، مقوله‌های فرعی و مقوله‌های اصلی انجام شد. در جدول ۲ یک نمونه از کدگذاری انجام‌شده به جهت درک فرایند کدگذاری داده‌ها ارائه شده است.

جدول ۲- نمونه فرایند تحلیل داده‌ها

مقوله اصلی	مقولات فرعی	مضامین
توسعه رفاهی	دسترسی شهروندان به امکانات رفاهی	توی به سیستم شهری میزان دسترسی مردم به امکانات رفاهی خیلی مهمه. مثلاً همین سرویس‌های بهداشتی شاید به ظاهر اهمیت چندانی نداشته باشه اما خیلی مهمه. خیلی وقتها مشکلات زیادی توی شهرها ایجاد میشه که وجود همچین امکانات رفاهی میتونه خیلی کمک کنه. به خاطر همین هر چقدر امکانات رفاهی توی شهرها زیاد باشه مردم تو رفاه بیشتری هستن و این خودش یه شاخص مهم برای کیفیت و توسعه شهری محسوب میشه.
	توسعه امکانات تفریحی	وسایل تفریحی و امکانات تفریحی توی شادبودن مردم خیلی تاثیر داره. به خاطر همین مسئولین شهر و استانی باید تو این زمینه سرمایه‌گذاری مطلوبی داشته باشن. مثلاً پارکها، سینماها و خیلی از جاهایی که مردم میتونن با خانواده توی اون آرامش داشته باشن میتونه نشون دهنده یه استان پیشرفته باشه. به خاطر اینکه این امکانات رفاهی توی کیفیت زندگی مردم تاثیر میذاره، میتونه نشون دهنده عملکرد مسئولین یه منطقه باشه.
	توسعه سیستم‌های حمل و نقل عمومی	ببینید یه شهر رو با سیستم حمل و نقل عمومیش میشناسن. یه جایی مثل تهران که ترافیک زیاده و شلوغ، این سیستم‌ها اهمیت بیشتری داره. این قضیه توی مراکز استانها هم صدق میکنه. علاوه بر اینکه باعث میشه مردم با آرامش و امنیت بیشتری کارهاشون رو انجام بدن، باعث میشه تا میزان آلودگی هم کم بشه و خیلی از مشکلات زیست محیطی رو کاهش بده. به خاطر همین خلی از کشورهای دنیا تو این سیستمها پیشرفته هستن و به خاطر همین کارهاشون موردتقدیر قرار میگیرن.

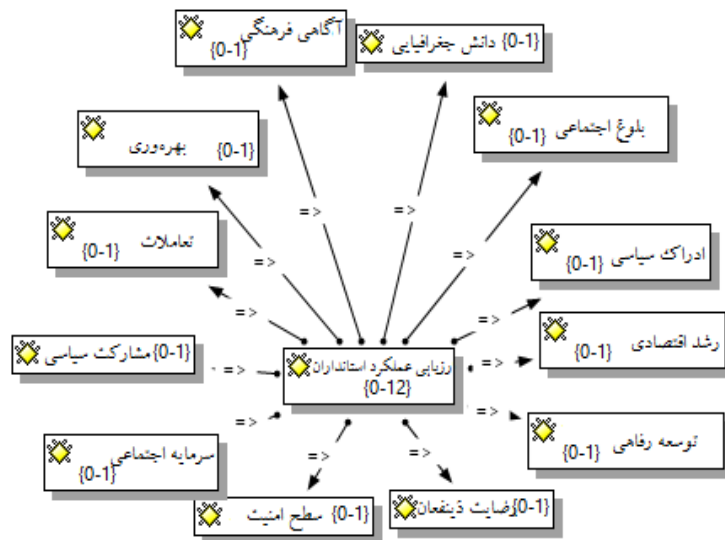
مرحله ششم: تحلیل و استنباط گزارش نهایی

نتیجه حاصل از کدگذاری داده‌ها در قالب مقولات اصلی و فرعی به شرح جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. کدگذاری داده‌های مصاحبه

شماره	مقولات اصلی	مقولات فرعی
X1	دانش جغرافیایی	موقعیت شناسی، شناخت قلمرو مکانی، درک ساختار جغرافیایی منطقه، اقلیم‌شناسی، توسعه شناخت منطقه، درک توانمندی‌های خاص منطقه، توان تحلیل قابلیت‌های منطقه، اقدامات محافظتی از منطقه، توجه به محیط زیست منطقه،
X2	آگاهی فرهنگی	درک تضادهای اجتماعی، هویت شناسی، توان قومیت شناسی، شناخت آسیب‌های اجتماعی، فقرزدایی،
X3	بلوغ اجتماعی	شناخت بسترهای رشد اجتماعی، تحلیل راهکارهای گسترش آموزش و پرورش، ورزش همگانی، سطح بهداشت عمومی، توجه به آموزش عالی، ترویج پژوهش
X4	ادراک سیاسی	شناخت چالش‌های امنیتی، تضادهای قومی، اختلافات مذهبی، توجه به احزاب، تعامل با فعالیت سیاسی، روابط سیاسی فرمانطقه‌ای، هماهنگی نیروهای تحت امر
X5	رشد اقتصادی	درک ظرفیت‌های اقتصادی منطقه، برنامه‌ریزی برای توسعه، اهداف اقتصادی، تقویت مزیت رقابتی منطقه، جذب سرمایه‌گذاران بومی و غیربومی، توان رقابت اقتصادی، پیشرفت اقتصادی
X6	توسعه رفاهی	دسترسی شهروندان به امکانات رفاهی، توسعه امکانات تفریحی، توسعه سیستم‌های حمل و نقل عمومی، فراهم سازی زیرساخت شهری
X7	رضایت ذینفعان	رضایت دولت، رضایت قوه قضائیه، رضایت قوه مجریه، رضایت شهروندان، آرامش و آسایش کارکنان زبردست
X8	سطح امنیت	امنیت شهری، آسایش شهروندان، سطح جرم و جنایت شهری، حجم تخلفات اداری،
X9	سرمایه اجتماعی	سطح اعتماد شهروندان، سطح اعتماد دولت، اجرای تعهدات و وعده‌ها، ترویج هویت مشترک، رهبری مدنی، توسعه مشارکت مدنی، روحیه داوطلبی و پیشگامی
X10	مشارکت سیاسی	تعامل با رسانه‌ها، کیفیت تبلیغات اقدامات، برگزاری انتخابات و همه پرسی‌های عمومی، شرکت در انجمن‌ها
X11	تعاملات	ارتباط با شهروندان، تعامل با وزارتخانه، ارتباط با مدیران استان، تعامل با سایر مناطق، ارتباط با همکاران
X12	بهره‌وری	کارایی، اثربخشی، سودآوری، درصد تحقق اهداف، بازده حاصل شده

همانگونه که در جدول ۳ نمایان است، تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه در نهایت منجر به شناسایی ۱۲ مقوله اصلی به عنوان ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران شد. کدگذاری داده‌های مصاحبه با نرم‌افزار atlas ti 8 به شرح شکل ۱ است:

شکل ۱- کدگذاری داده‌های مصاحبه با نرم‌افزار atlas ti 8

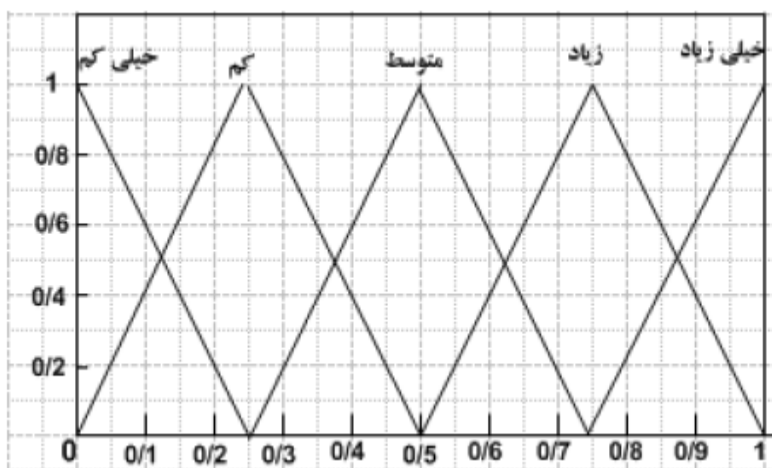
یافته‌های بخش کمی

اولویت‌بندی ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران با استفاده از روش فازی مثلثی انجام گرفت. در گام نخست، پرسشنامه طراحی شده در اختیار نمونه تعیین شده قرار داده شد تا فراوانی پاسخ‌های ارائه شده توسط خبرگان بر مبنای درجه اهمیت هر یک از عوامل با توجه به مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت، معیاری برای دستیابی به میانگین فازی و تعیین اولویت هر یک از عوامل شناسایی شده باشد. به منظور محاسبه میانگین فازی عوامل شناسایی شده از روابط زیر استفاده شد:

$$A_{ave} = (m_1, m_2, m_3) = \left(\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_1^{(i)}, \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_2^{(i)}, \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_3^{(i)} \right)$$

$$A_i = (a_1^{(i)}, a_2^{(i)}, a_3^{(i)}), i = 1, 2, 3, \dots, n$$

در این فرمول، A_i نشان‌دهنده‌ی نظر خبره‌ی i ام و A_{ave} بیان‌کننده‌ی میانگین نظرات خبرگان مطالعه است. با توجه به اینکه در روش دلفی فازی، خصوصیات شخصی‌گوناگون هر یک از خبرگان بر ادراکات ذهنی آنها نسبت به متغیرهای کیفی تاثیر می‌گذارد؛ با تعریف طیف‌هایی برای متغیرهای کیفی، پاسخگویان با ذهنیت مشابه به پرسش‌ها پاسخ می‌دهند. این متغیرها به صورت زیر در قالب اعداد فازی مثلثی تعریف و ارائه شده‌اند:

شکل ۲- تعریف متغیرهای زبانی بر پایه طیف پنج گزینه‌ای لیکرت

در جدول ۴ نحوه تبدیل متغیرهای زبانی به عدد فازی مثلثی و عدد فازی قطعی شده نشان داده شده است.

جدول ۴- تبدیل متغیرهای زبانی به فازی مثلثی

متغیر زبانی	عدد فازی مثلثی	عدد فازی قطعی شده
خیلی زیاد	(.۷۵, ۱, ۱)	.۷۵
زیاد	(.۵, .۷۵, ۱)	.۵۶۲۵
متوسط	(.۲۵, .۵, .۷۵)	.۳۱۲۵
کم	(۰, .۲۵, .۵)	.۰۶۲۵
خیلی کم	(۰, ۰, .۲۵)	.۰۶۲۵

بعد از برآورد میانگین فازی مثلثی برای هریک از عوامل، با بهره‌گیری از فرمول مینکووسکی به شرح رابطه زیر، اعداد فازی قطعی شده برای هریک از ۱۲ بعد ارزیابی عملکرد استانداران برآورد می‌شود.

$$x = m + \frac{\beta - \alpha}{4}$$

نظرسنجی مرحله اول

باتوجه به آنچه پیش‌تر گفته شد، پرسشنامه در مرحله اول در اختیار خبرگان قرار گرفت و فراوانی پاسخ‌های خبرگان براساس شدت اهمیت هریک از عوامل براساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت محاسبه شد. نتیجه حاصل از برآورد فراوانی پاسخ‌ها در مرحله اول به شرح جدول ۵ است:

جدول ۵- نتایج شمارش فراوانی پاسخ‌ها در مرحله اول

عوامل موثر بر خودکاوی	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
دانش جغرافیایی	۳۴	۱۰	۱	۰	۰
آگاهی فرهنگی	۳۷	۸	۰	۰	۰
بلوغ اجتماعی	۳۲	۱۱	۲	۰	۰
ادراک سیاسی	۲۲	۱۸	۳	۲	۰
رشد اقتصادی	۳۱	۱۳	۱	۰	۰
توسعه رفاهی	۲۹	۱۳	۲	۱	۰
رضایت ذینفعان	۳۳	۱۲	۰	۰	۰
سطح امنیت	۳۰	۱۰	۵	۰	۰
سرمایه اجتماعی	۳۳	۱۲	۰	۰	۰
مشارکت سیاسی	۳۰	۱۱	۴	۰	۰
تعاملات	۲۸	۱۳	۳	۱	۰
بهره‌وری	۳۲	۱۱	۲	۰	۰

پس از برآورد فراوانی پاسخ‌ها، میانگین فازی مثلثی و میانگین فازی زدایی برای هریک از عوامل با استفاده از فرمول مینکووسکی محاسبه شد. نتیجه محاسبات صورت‌گرفته در جدول ۶ مشاهده می‌شود:

جدول ۶- میانگین دیدگاه‌های خبرگان حاصل از نظرسنجی مرحله اول

عامل	میانگین فازی مثلثی (m, α, β)	میانگین فازی زدایی
دانش جغرافیایی	(.۹۴۴, .۶۸۸, .۹۲۷)	.۹۹۱
آگاهی فرهنگی	(.۱, .۷, .۹۲۸)	.۹۹۵
بلوغ اجتماعی	(.۹۸۸, .۶۶۱, .۹۱۱)	.۹۹۲
ادراک سیاسی	(.۹۵, .۵۷۲, .۸۳۲)	.۹۱۶
رشد اقتصادی	(.۹۸۸, .۶۵۵, .۹۰۵)	.۹۸۸
توسعه رفاهی	(.۹۷۷, .۶۴۴, .۸۹۴)	.۹۷۷
رضایت ذینفعان	(.۱, .۶۷۲, .۹۲۲)	.۹۹۷
سطح امنیت	(.۹۶۶, .۶۲۷, .۸۷۷)	.۹۶۱
سرمایه اجتماعی	(.۱, .۶۸۸, .۹۳۸)	.۹۹۶
مشارکت سیاسی	(.۹۵۵, .۶۲۷, .۸۷۲)	.۹۵۴
تعاملات	(.۹۶۶, .۶۲۲, .۸۵)	.۹۳۶
بهره‌وری	(.۹۸۸, .۵۷۲, .۹۲۲)	.۹۹۰

نظرسنجی مرحله دوم

پس از برآورد مقادیر میانگین فازی زدایی مرحله اول، نیاز بود تا پرسشنامه برای بار دوم در اختیار خبرگان قرار گیرد و فراوانی پاسخ‌های خبرگان براساس شدت اهمیت هر یک از عوامل براساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت محاسبه شد تا بدین طریق نتایج دو مرحله قابل مقایسه و انطباق با یکدیگر باشد. نتیجه حاصل از برآورد فراوانی پاسخ‌ها در مرحله دوم به شرح جدول ۷ است:

جدول ۷- نتایج شمارش فراوانی پاسخ‌ها در مرحله دوم

عوامل موثر بر خودکامی	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
دانش جغرافیایی	۳۵	۱۰	۰	۰	۰
آگاهی فرهنگی	۳۶	۹	۰	۰	۰
بلوغ اجتماعی	۳۱	۱۱	۳	۰	۰
ادراک سیاسی	۲۴	۱۷	۴	۰	۰
رشد اقتصادی	۲۹	۱۴	۲	۰	۰
توسعه رفاهی	۲۹	۱۲	۳	۱	۰
رضایت ذینفعان	۳۴	۱۱	۰	۰	۰
سطح امنیت	۳۱	۱۰	۴	۰	۰
سرمایه اجتماعی	۳۴	۱۰	۱	۰	۰
مشارکت سیاسی	۳۰	۱۲	۳	۰	۰
تعاملات	۲۹	۱۳	۳	۰	۰
بهره‌وری	۳۲	۱۱	۲	۰	۰

همانند مرحله اول، پس از برآورد فراوانی پاسخ‌ها، میانگین فازی مثلثی و میانگین فازی زدایی برای هریک از عوامل با استفاده از فرمول مینکووسکی برای دیدگاه‌های خبرگان حاصل از مرحله دوم محاسبه شد. نتیجه محاسبات صورت‌گرفته در جدول ۸ مشاهده می‌شود:

جدول ۸- میانگین دیدگاه‌های خبرگان حاصل از نظرسنجی مرحله دوم

میانگین فازی زدایی	میانگین فازی مثلثی (m, α, β)	عامل
.۹۹۶	(.۹۳۸, .۶۸۸, .۱)	دانش جغرافیایی
.۹۹۹	(.۹۴۴, .۶۹۴, .۱)	آگاهی فرهنگی
.۹۹۶	(.۹۱۶, .۶۶۶, .۹۸۸)	بلوغ اجتماعی
.۹۴۶	(.۸۵۵, .۶۰۵, .۹۷۲)	ادراک سیاسی
.۹۷۸	(.۸۹۴, .۶۴۴, .۹۸۳)	رشد اقتصادی
.۹۵۸	(.۸۷۲, .۶۲۷, .۹۷۲)	توسعه رفاهی
.۹۹۷	(.۹۳۳, .۶۸۳, .۱)	رضایت ذینفعان
.۹۷۱	(.۸۸۸, .۶۳۸, .۹۷۲)	سطح امنیت
.۹۹۹	(.۹۴۴, .۶۹۴, .۱)	سرمایه اجتماعی
.۹۷۲	(.۸۸۸, .۶۳۸, .۹۷۷)	مشارکت سیاسی
.۹۷۲	(.۸۸۸, .۶۳۸, .۹۷۷)	تعاملات
.۹۸۸	(.۹۰۵, .۶۵, .۹۸۳)	بهره‌وری

پس از اینکه محاسبات مرتبط در دو مرحله نظرسنجی از خبرگان انجام گرفت، لازم است تفاوت میان میانگین فازی زدایی شده ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران بررسی شود. براین اساس نتیجه تفاوت میان میانگین فازی زدایی شده در مرحله اول و دوم به شرح جدول ۹ است:

جدول ۹- تفاوت میانگین فازی‌زدایی‌شده نظرسنجی مرحله اول و دوم

رتبه	تفاوت میانگین فازی‌زدایی‌شده نظرسنجی مرحله اول و دوم	میانگین فازی‌زدایی مرحله دوم	میانگین فازی‌زدایی مرحله اول	عوامل
۴	۰۰۵/۰	۹۹۶/۰	۹۹۱/۰	دانش جغرافیایی
۱	۰۰۴/۰	۹۹۹/۰	۹۹۵/۰	آگاهی فرهنگی
۴	۰۰۴/۰	۹۹۶/۰	۹۹۲/۰	بلوغ اجتماعی
۱۰	۰۳۰/۰	۹۴۶/۰	۹۱۶/۰	ادراک سیاسی
۶	۰۱۰/۰	۹۷۸/۰	۹۸۸/۰	رشد اقتصادی
۹	۰۱۹/۰	۹۵۸/۰	۹۷۷/۰	توسعه رفاهی
۳	۰۰۰/۰	۹۹۷/۰	۹۹۷/۰	رضایت ذینفعان
۸	۰۱۰/۰	۹۷۱/۰	۹۶۱/۰	سطح امنیت
۲	۰۰۳/۰	۹۹۹/۰	۹۹۶/۰	سرمایه اجتماعی
۷	۰۱۸/۰	۹۷۲/۰	۹۵۴/۰	مشارکت سیاسی
۷	۰۳۶/۰	۹۷۲/۰	۹۳۶/۰	تعاملات
۵	۰۰۲/۰	۹۸۸/۰	۹۹۰/۰	بهره‌وری

باتوجه به نتایج نظرسنجی مرحله اول و انطباق آن با نتایج مرحله دوم، در صورتی که تفاوت میانگین فازی‌زدایی‌شده در دو مرحله از ۱/۰ کمتر شود، فرایند نظرسنجی به پایان می‌رسد. باتوجه به اینکه تفاوت میانگین فازی‌زدایی‌شده دیدگاه‌های خبرگان در دو مرحله از ۱/۰ کمتر باشد، خبرگان در مورد ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران به اجماع رسیده‌اند و نظرسنجی از خبرگان در مرحله دوم متوقف می‌شود؛ این بدان معنی است که خبرگان نسبتاً درک یکسانی از ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران دارند. همانگونه که در جدول ۹ مشخص است، بر پایه میانگین فازی‌زدایی مرحله دوم، آگاهی فرهنگی به عنوان مهم‌ترین و ادراک سیاسی به عنوان کم‌اهمیت‌ترین بعد ارزیابی عملکرد استانداران مطرح هستند.

بحث

هدف از انجام این مطالعه شناسایی و اولویت‌بندی ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران بود. این هدف در دو مرحله محقق گردید. در مرحله اول، تحلیل داده‌های مصاحبه منجر به شناسایی ۱۲ بعد ارزیابی عملکرد استانداران شامل دانش جغرافیایی، آگاهی فرهنگی، بلوغ اجتماعی، ادراک سیاسی، رشد اقتصادی، توسعه رفاهی، رضایت ذینفعان، سطح

امنیت، سرمایه اجتماعی، مشارکت سیاسی، تعاملات و بهره‌وری شد. در مرحله دوم اولویت‌بندی ابعاد شناسایی شده نشان داد که به ترتیب آگاهی فرهنگی، سرمایه اجتماعی، رضایت ذینفعان، دانش جغرافیایی، بلوغ اجتماعی، بهره‌وری، رشد اقتصادی، مشارکت سیاسی، تعاملات، سطح امنیت، توسعه رفاهی و ادراک سیاسی مهمترین ابعاد ارزیابی عملکرد استانداران بوده‌اند.

یافته‌های این مطالعه نشان داد که آگاهی فرهنگی مهمترین بعد ارزیابی عملکرد استانداران مطرح است. درک درست فرهنگی استانداران باعث می‌شود تا نگرش‌ها و دیدگاه‌های افراد ساکن در هر استانی را به درستی بشناسند و بر این اساس تعاملات مطلوبی را بر اساس ویژگی‌های هر گروه از افراد با ارزش‌ها، هنجارها و نگرش‌های مذهبی و قومی مختلف برقرار نموده و در نتیجه اقدامات خود را متناسب با شرایط منطقه تحت فعالیت خود طراحی و اجرا نمایند. عامل بعدی سرمایه اجتماعی بوده است. هنگامی که استانداران بتوانند سرمایه اجتماعی مطلوبی را در منطقه ایجاد نمایند، بدون شک کیفیت عملکردی بهتری خواهند داشت. توسعه سطح ارتباطات بر پایه اعتماد و ضریب اطمینان بالا میان مردم و استانداران منجر به افزایش سطح اتکای شهروندان به استانداران می‌شود که این امر رضایت آنان را در پی خواهد داشت. این امر در بلندمدت منجر به افزایش اعتبار استانداران در استان تحت امر خود شده و شرایط عملکردی مطلوب‌تری را برایش به همراه خواهد آورد. بعد دیگر شناسایی شده، رضایت ذینفعان است. ذینفعان در هر استانی می‌توانند شامل مردم، ادارات زیرمجموعه و دولت شود. مطمئناً تحقق اهداف تدوین شده در هر سطحی نیازمند جلب همکاری ذینفعانی خواهد بود که نتیجه تصمیمات بر آنان اثرگذار است. بر این اساس سطح مطلوب رضایت ذینفعان باعث می‌شود تا میزان همکاری و حمایت ذینفعان از استانداران ارتقاء یافته و در نهایت بر کیفیت عملکرد آنان اثرگذار باشد. دانش جغرافیایی عامل مهم دیگری در ارزیابی عملکرد است. دانش و آگاهی جغرافیایی باعث می‌شود تا استانداران درک درستی از شرایط اقلیمی منطقه داشته باشند و در نهایت نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای منطقه را به خوبی شناسایی نمایند که در نهایت می‌توانند بر پایه این درک صحیح، تصمیمات معقول‌تری اتخاذ کرده و در نتیجه عملکرد مطلوب‌تری از خود به نمایش گذارند. عامل مهم دیگر بلوغ اجتماعی است. تحقق بسیاری از فعالیت‌ها و اهداف

استانداران وابسته به سطح بلوغ اجتماعی آنان است، چرا که توسعه فعالیت‌ها نیازمند فراهم‌سازی سطح مطلوبی از آموزش و پرورش و بهداشت و سلامت است. این دو شاخص از اصلی‌ترین و پایه‌ای‌ترین عوامل ارتقاء سطح توسعه در هر سطحی خواهد بود. برنامه‌ریزی مطلوب در جهت توسعه این دو شاخص باعث می‌شود تا بسترهای لازم برای تحقق اهداف استان‌ها ایجاد شده و در بلندمدت توسعه یابد. یکی از ابعاد دیگر ارزیابی عملکرد، بهره‌وری است. بدون شک اصلی‌ترین دلیل حیاتی یک سازمان منابع مالی و سودآوری آن است. به همین علت تحقق اهداف تدوین‌شده استانداری‌ها تا حد نسبتاً زیادی وابسته به میزان سودآوری خواهد بود. در این وضعیت تحقق سودآوری با تحمیل کمترین هزینه می‌تواند رشد مطلوبی را برای استانداری‌ها فراهم سازد که در نهایت بر عملکرد آنان اثرگذار خواهد بود. این امر خود در بلندمدت رشد اقتصادی را به عنوان یک بعد دیگر ارزیابی عملکرد ایجاد می‌نماید. رشد اقتصادی یک شاخص ارزیابی بلندمدت است که تحت تاثیر سطح توسعه استان‌ها قرار دارد. حجم مبادلات و مواردی از این قبیل نقشی تعیین‌کننده در این زمینه داشته که لزوم بررسی آن را پیش از پیش آشکار می‌سازد. رشد اقتصادی در استان‌ها سطح رفاهی مناسبی را برای استان‌ها و مردم به همراه می‌آورد که این امر در تعیین کیفیت عملکرد استانداران نقشی حیاتی ایفا می‌نماید. عامل تعیین‌کننده دیگر در ارزیابی عملکرد استانداران، مشارکت سیاسی خواهد بود. استانداران به عنوان نماینده دولت در هر استانی مسئول برگزاری همه‌پرسی‌ها و تعامل و ارتباط با مردم و رسانه‌ها خواهد بود. بر این اساس استانداران می‌بایست زمینه‌های لازم را برای مشارکت مردم در مناسبت‌های همگانی سیاسی فراهم سازد. در این زمینه هر چه میزان مشارکت مردم در این امر بیشتر باشد، نشان از تعاملات قوی‌تر استانداران با مردم و توسعه سطح رضایت آنان از شاخص‌های عملکردی، اقتصادی و امنیتی منطقه خواهد داشت. علاوه بر این موارد برقراری ارتباط مطلوب با رسانه‌ها نیز می‌تواند در توسعه سطح اعتبار استان‌ها و شناساندن نقاط قوت استان‌ها به مردم در زمینه‌هایی همچون گردشگری اثرگذار باشد که در نتیجه موجب توسعه اقتصادی و رفاهی استان شده و در نهایت به عنوان یک شاخص حیاتی در ارزیابی عملکرد استانداران اثرگذار است. علاوه بر مواردی که تاکنون بررسی شد، درک سیاسی استانداران نیز در ارزیابی عملکرد آنان اثرگذار است. استانداران می‌بایست درک درستی

از احزاب سیاسی منطقه داشته باشند تا در نهایت بتوانند نوع رفتار خود را با آنان تنظیم نمایند که در نهایت عملکرد تعاملی بهتری از خود به نمایش گذارند. این امر موجب می‌شود تا هماهنگی و تعامل بهتری میان احزاب سیاسی برقرار شده و در نتیجه استانداران با دانش سیاسی بهتری در سطح استان فعالیت نمایند.

این مطالعه محدودیت‌هایی را به همراه داشته است. محدودیت اول این مطالعه وجود شکاف نظری عمیق در خصوص ادبیات پژوهش بوده است به نحوی که مطالعه مشابه‌ای یافت نشد و این امر بر دشواری انجام این مطالعه افزود. همچنین دسترسی به جامعه آماری مورد بررسی کمی دشوار بوده و هماهنگی جهت برگزاری جلسات مصاحبه با سختی صورت پذیرفت.

یافته‌های این مطالعه جهت بهره‌برداری سیاست‌گذاران و همچنین استانداری‌های کشور، پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌دهد:

- تحلیل دوره‌ای مناطق جغرافیایی استان‌ها با روش ماتریس SWOT در جهت شناخت نقاط قوت و ضعف منطقه و همچنین درک فرصت‌ها و تهدیدهای آتی به منظور هدف‌گذاری
- شناخت ارزش‌ها و هنجارهای غالب مناطق مختلف کشور و تلاش در راستای ایجاد هماهنگی و همکاری میان این ارزش‌ها با برقراری انجمن‌ها و کمیته‌های فرهنگی و سیاسی در سطح استان به نحوی که دیدگاه‌ها و نظرات همه طیف‌ها و گروه‌ها به درستی شنیده شود.
- تشکیل کارگروه ایمنی و سلامت در استانداری‌ها با مدیریت استانداران به منظور شناخت ضعف‌های بهداشتی سطح استان و تلاش در حل این مشکلات با برنامه‌ریزی و اخذ مشورت از خبرگان این حوزه در سطح استان
- دعوت از احزاب سیاسی سطح استان و هم‌اندیشی با آنان در جهت توسعه سطح مشارکت سیاسی در استان به همراه پیشگیری از اختلافات سیاسی و درگیری‌های منطقه‌ای
- تلاش دولتمردان در راستای بهره‌گیری از استانداران بومی در هر استان به جهت انطباق بیشتر با منطقه و شناخت مناسب‌تر فرصت‌های اقتصادی
- شناخت دقیق بافت منطقه و برنامه‌ریزی در جهت توسعه فضاهای رفاهی و

- تفریحی برای شهروندان با بهره‌برداری از موقعیت‌سنجی‌های جغرافیایی
- تاکید و توجه به دانش نظری استانداران در راستای آشنایی آنان با شاخص‌های اجرایی استان‌ها شامل شاخص‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ...
- توجه ویژه به سطح رضایت شهروندان به عنوان ذینفعان اصلی مناطق مختلف جغرافیایی به نحوی که ضریب اهمیت این شاخص در اولویت بالاتری در ارتباط با ارزیابی عملکرد استانداران قرار گیرد.
- برقراری انجمن‌ها و کارگروه‌های تخصصی در جهت حل مسائل استان‌ها با مشارکت مستقیم مردم از طریق تعیین نماینده قانونی در استای بهبود سطح اعتماد و اطمینان مابین مردم و مسئولین و توسعه سرمایه اجتماعی
- تعامل مطلوب‌تر استانداران با رسانه‌ها و اصحاب رسانه به منظور انعکاس بهتر فعالیت‌های صورت‌گرفته توسط استانداران که این امر منجر به درک مناسب‌تر فعالیت‌های انجام‌گرفته توسط استانداران شود.
- برنامه‌ریزی مناسب در جهت برقراری ارتباط مناسب استانداران با کارکنان، مدیران سطح استان و همچنین دولت به عنوان متولی امور در سطح استان که این امر از طریق برگزاری جلسات هم‌اندیشی ماهیانه می‌تواند محقق گردد.

پی‌نوشت‌ها

1. Neustroev

2 . Marsidin

منابع

- اصغری زاده، عزت‌الله، احسانی، رحیم، ولی پور، فرج‌الله. (۱۳۹۰). ارزیابی عملکرد مدیران با به کارگیری روش ۳۶۰ درجه و تکنیک تصمیم‌گیری ویکور (مطالعه موردی پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی). *مطالعات مدیریت صنعتی*. ۹(۲۳). ۴۸-۲۱.
- قربانی، ابراهیم، کیانی، جواد. (۱۳۹۸). ارائه الگوی ارزیابی عملکرد فرماندهان و مدیران مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب (مورد مطالعه: ستاد فرماندهی انتظامی استان آذربایجان غربی). *نشریه علمی پژوهش‌های دانش انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین*. ۲۱ (۲). ۲۴۷-۲۸۰.
- کریمی، روح‌انگیز، نوه ابراهیم، عبدالرحیم، حسن پور، اکبر، موسی پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۹). طراحی الگوی ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۹(۳). ۲۵۳-۲۸۴.

فقیهی، ابوالحسن. (۱۴۰۰). *اداره و سیاست در ایران: مطالعه بوروکراسی در بستر سیاست* (۱۳۵۷-۱۳۲۰). برگردان مریم حیدری، دانشگاه امام صادق. تهران.

- Jafari, T., Shafiabadi, A., Farahbakhsh, K., Abbaspour, A., Younesi, J. (2020). Designing performance evaluation indicators for managers of Iran State Inspectorate Organization with job counseling approach. *Career and Organizational Counseling*, 12(43), 9-32. doi: 10.29252/jcoc.12.2.9.
- Marsidin, S. (2020, December). The Practicality of Principal's Performance Appraisal Model. In *2nd International Conference Innovation in Education (ICOIE 2020)* (pp. 305-309). Atlantis Press.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis, *Forum: Qualitative Social Research*, Vol.1(no.2).
- Neustroev, S., Gordashnikova, O., & Zibrov, V. (2020). Designing a Regional Performance Appraisal Model for Administrators of Educational Institutions. *Quality-Access to Success*, 21(179).
- Niroomand, H., & Rzayat, G. H. (2020). Employee performance appraisal pattern of military organizations. *Strategic Defense Studies*, 18(82), 289-312.
- Selvarajan, T. T., Singh, B., & Solansky, S. (2018). Performance appraisal fairness, leader member exchange and motivation to improve performance: A study of US and Mexican employees. *Journal of Business Research*, 85, 142-154.
- Sepahvand, F., Mohammadipour, F., Parvizy, S., Zagheri Tafreshi, M., Skerrett, V., & Atashzadeh-Shoorideh, F. (2020). Improving nurses' organizational commitment by participating in their performance appraisal process. *Journal of Nursing Management*, 28(3), 595-605.
- Setiawati, T., & Ariani, I. D. (2020). Influence of performance appraisal fairness and job satisfaction through commitment on job performance. *Review of Integrative Business and Economics Research*, 9(3), 133-1.

Identifying and prioritizing the performance evaluation dimensions of the governors of the Islamic Republic of Iran

Masooome Momeni Mofrad¹

Reza Sepahvand²

Seyed Najmedin Mousavi³

Hojat Vahdati⁴

Abstract:

The administration of Iran's provinces and the role the governors play to administer these provinces raises a question about the performance dimensions of Iranian governors. Practically, the governors act as the state representatives, whose optimal performance is accounted for the final performance of the government. The purpose of this study is to identify and prioritize the dimensions of performance appraisal of the governors of the Islamic Republic of Iran. This study is a mixed research and has used qualitative and quantitative approaches. In the qualitative part of the study, we distributed a questionnaire among eighteen Iranian public administration and strategic management professors, governors and senior administrators of the ministry of Interior. In order to identify the governors' performance evaluation dimensions we used triangular fuzzy technic. The statistical population of the quantitative part of the study consisted of senior managers of the Ministry of Interior and governors. Using purposive sampling method, forty five persons were selected as the research sample. We used thematic analysis method and analyzed data with the help of Atlas T software that led to the identification of 12 dimensions of governors' performance evaluation: geographical knowledge, cultural awareness, social maturity, political perception, economic growth, welfare development, stakeholder satisfaction, level of Security, social capital, political participation, interaction and productivity. Prioritization of these dimensions showed that cultural awareness is the most important and political perception as the least important dimension of governors' performance evaluation.

Keywords: performance; performance evaluation; Evaluate the performance of governors; Government

1. PhD. Student of Public Administration, school of Management and Economics, Lorestan University, Khoraam Abad, Iran

2. Professor of Management Department .School of Management and Economics, Lorestan University, Khoraam Abad, Iran(sepahvand.re@lu.ac.ir)

3. Associate Professor of Management Department, School of Management and Economics, Lorestan University, Khoraam Abad, Iran

4. Associate Professor of Management Department, School of Management and Economics, Lorestan University, Khoraam Abad, Iran